

Morfologia

Traducció

Etimologia

- Recorda les transformacions que resulten del contacte entre una consonant oclusiva i la consonant sigma:
 - la consonant oclusiva correspon al so final de l'arrel d'un substantiu
 - la sigma correspon a les desinències
 - ζ per als casos nominatiu i vocatiu singular (aquest últim sense sigma en algunes paraules)
 - σι(v) per al cas datiu plural

labial:	β	π	φ	i també	πτ	+	ζ/σ	=	ψ
dentals	δ	τ	θ	i també	ζ	+	ζ/σ	-	desapareix la dental i queda només sigma
guturals	γ	κ	χ	i també	ττ	+	ζ/σ	=	ξ
					σσ				

Aquestes transformacions fonètiques són les mateixes que es produeixen en la formació del futur d'indicatiu dels verbs en -ω, en la formació del qual resulten del contacte entre la consonant oclusiva final de l'arrel del verb i la sigma que a manera d'infix es col·loca entre aquesta arrel i les terminacions pròpies del present.

Recorda igualment que els substantius i adjectius d'arrel acabada en nasal i en -ντ no tenen el nominatiu (ni el vocatiu) format per l'addició d'una sigma, però sí caracteritzat per l'allargament de la última vocal de l'arrel en el cas nominatiu (i sovint en el vocatiu), a no ser que aquesta última vocal de l'arrel ja sigui llarga. Aquest és el cas, per exemple, de l'adjectiu, d'arrel Ἑλλην-, que significa *grec*, és a dir, Ἑλλην, Ἑλληνοσ, ó / ή / τό, que com a adjectiu compta amb els tres gèneres (d'aquí que al seu enunciat hi apareguin els tres articles) i que com a gentilici s'ha d'escriure amb la grafia inicial sempre en majúscula.

D'acord amb això, fes la declinació dels tres substantius i de l'adjectiu les arrels dels quals apareixen en la segona fila de la següent graella (hauràs de comprovar si existeix el nominatiu singular que hauràs escrit, buscant-lo en el lèxic del llibre o en el vocabulari del Recursos de la matèria):

significat	àrab	cabra	escut	hel·lè = grec
arrel	Ἀραβ-	αἰγ-	ἀσπίδ-	Ἑλλην-
gènere	m	f	f	m / f / n

nom sg	Ἄραψ < * Ἀραβ-ς	αἶξ < * αἰγ-ς	ἀσπίς < * ἀσπίδ-ς	Ἑλλην = * Ἑλλην-Ø
voc sg	Ἄραψ < * Ἀραβ-ς	αἶξ < * αἰγ-ς	ἀσπίς < * ἀσπίδ-ς	Ἑλλην = * Ἑλλην-Ø
ac sg	Ἄραβ-α	αἰγ-α	ἀσπίδ-α	Ἑλλην-α
gen sg	Ἄραβ-ος	αἰγ-ός	ἀσπίδ-ος	Ἑλλην-ος
dat sg	Ἄραβ-ι	αἰγ-ί	ἀσπίδ-ι	Ἑλλην-ι

nom sg	Ἄραβ-ες	αἰγ-ες	ἀσπίδ-ες	Ἑλλην-ες
voc sg	Ἄραβ-ες	αἰγ-ες	ἀσπίδ-ες	Ἑλλην-ες
ac pl	Ἄραβ-ας	αἰγ-ας	ἀσπίδ-ας	Ἑλλην-ας
gen pl	Ἀράβ-ων	αἰγ-ῶν	ἀσπίδ-ων	Ἑλλήν-ων
dat pl	Ἄραψι(ν) < * Ἀραβ-σι(ν)	αἰξί(ν) < * αἰγ-σί(ν)	ἀσπίσι(ν) < * ἀσπίδ-σι(ν)	Ἑλλησι(ν) < * Ἑλλην-σι(ν)

- Completa la graella amb el casos que falten del substantius τραῦμα, -ατος, τό (*ferida*) i πατρίς, -ίδος, ἡ (*pàtria*).

nom sg	τὸ τραῦμα = * τραύματ- <u>Ø</u>	ἡ πατρίς < * πατρίδ- <u>ς</u>
voc sg	- τραῦμα = * τραύματ- <u>Ø</u>	- πατρίς < * πατρίδ- <u>ς</u>
ac sg	τὸ τραῦμα = * τραύματ- <u>Ø</u>	τὴν πατρίδ-α
gen sg	τοῦ τραύματ-ος	τῆς πατρίδ-ος
dat sg	τῷ τραυμάτ-ω	τῇ πατρίδ-ι

nom sg	τὰ τραύματ-α	αἱ πατρίδ-ες
voc sg	- τραύματ-α	- πατρίδ-ες
ac pl	τὰ τραύματ-α	τὰς πατρίδ-ας
gen pl	τῶν τραυμάτ-ων	τῶν πατρίδ-ων
dat pl	τοῖς τραύμασι(ν) = * τραύματ- <u>σι</u> (ν)	τοῖς πατρίσι(ν) < * πατρίδ- <u>σι</u> (ν)

- Escriu en el mateix cas que les altres la paraula que en cada fila no està en el mateix cas que la resta.

πάντας	Ἕλληνας	ἀγῶνας	ἔλεφας * < * ἔλεφαντις	ἐλέφαντας
σώματος	πατρίδος	Ἑλλάδος	πόλεμος	πολέμου
αἶγα	ἔργα	Ἀπόλλων-α	Παλλάδ-α	ἔργον
φύλαξ	χιτών = * χιτών-Ø	ὄρνιθ-ων	ἐλπίς < * ἐλπίδ-ς	ὄρνις < * ὄρνιθ-ς
χρημάτων	ἀνθρώπων	ἡγεμών < * ἡγεμόν-Ø	πατρίδ-ων	ἡγεμόνων

- Digues en quina persona, nombre i temps estan aquestes formes verbals, i després passa-les a futur.

		persona i nombre		temps	mode	veu	futur
		1a 2a 3a	sg pl				
α)	ἐσ-τί	3a	sg	pres	IND	ACT	ἔσ-ται
β)	παύ-ο-μεν	1a	pl	pres	IND	ACT	παύ-σ-ο-μεν
γ)	ιδρύ-ειν	–	–	present	INFinitiu	ACT	ιδρύ-σ-ειν
δ)	ἐ-βούλευ-ο-ν	1a 3a	sg pl	impf	IND	ACT	βουλεύ-σ-ω βουλεύ-σ-ουσι(v)
ε)	ἤγορευ-ε	3a	sg	impf	IND	ACT	ἄγορεύ-σ-ει
ζ)	δακρύου-σι	3a	pl	pres	IND	ACT	δακρύ-σ-ουσι(v)
η)	ἀκού-εις	2a	sg	pres	IND	ACT	ἀκού-σ-εις
θ)	γράφ-ε-τε	2a	pl	pres	IND	ACT	γρά-ψ-ε-τε < * γράφ-σ-ε-τε
ι)	στέργ-εις	2a	sg	pres	IND	ACT	στέρ-ξ-εις < * στέργ-σ-εις
κ)	σπεύδ-ω	1a	sg	pres	IND	ACT	σπεύ-σ-ω < * σπεύδ-σ-ω
λ)	ἔ-πειθ-ε	3a	sg	impf	IND	ACT	πεί-σ-ει < * πείθ-σ-ει
μ)	ἐ-βλέπ-ο-μεν	1a	pl	impf	IND	ACT	βλέ-ψ-ο-μεν < * βλέπ-σ-ο-μεν
ν)	διώκ-ειν	–	–	present	INFinitiu	ACT	διώ-ξ-ειν < * διώκ-σ-ειν
ξ)	εἰμί < * ἐσ-μι	1a	sg	pres	IND	ACT	ἔσ-ο-μαι

- Completa aquestes frases amb la forma de futur adequada entre les que hi ha parèntesis, i després tradueix-les.

En aquestes frases podria haver-se fet servir una altre procediment per a la identificació de les oracions que les componen, mitjançant l'ús de parèntesis () o claudàtors [], i per a la seva descripció, mitjançant els següents abreujaments:

- Principal = Proposició o ORació PRincipal
- Subordinada = Proposició o ORació SUBordinada
- INF = infinitiu

D'altra banda, una OR SUB d'INF sempre és COMPLetiva (o SUBSTantiva),

- [els altres dos tipus d'ORs SUBs són
- les ADJectives, o de RELatiu
 - les ADVerbials, o CIRCumstancials]

i respecte del verb de la OR PR pot acomplir

(i això ve en aquestes anàlisis simbolitzat per la barra /)

la funció de

- SUBJ = Subjecte
- CD = Complement directe
- ATR = Atribut

És a dir, el que en aquestes anàlisis es diu d'una manera (a) també es pot dir d'una altra (b):

- (a) Subordinada d'infinitiu / Subjecte
- (b) OR SUB COMPL (o SUBST) d'INF amb funció de SUBJ
- (a) Subordinada d'infinitiu / CD
- (b) OR SUB COMPL (o SUBST) d'INF amb funció de CD
- (a) Subordinada d'infinitiu / Atribut
- (b) OR SUB COMPL (o SUBST) d'INF amb funció d'ATR

α) Ὁ στέφανος τοῦ ἀθλητοῦ ἔσται τῆς δάφνης καὶ τῆς ἐλαίας.

nom/S gen/CN V gen/CN (Genitiu de matèria, referit a στέφανος, que no cal repetir a la frase.)

La corona de l'atleta serà (una corona) (feta) de llorer i olivera.

- β) Ζεύς οὐ λύσει τὸν Προμηθέα.
nom/S adv V acc/CD

Zeus no deslligarà Prometeu.

- γ) Ἀντὶ τυροῦ καὶ γαλάκτος εὐρήσει ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ἀμβροσίαν καὶ νέκταρ Γανυμήδης¹.
prep+gen/CC V prep+dat/CC acc/CD conj acc/CD nom/S

En lloc de formatge i llet, Ganimedes trobarà a l'Olimp ambrosia i nèctar.

- δ) Ὑμεῖς, ὦ κόραι, τὰ ὄραματα * τοῦ Πειραέως θαυμάσετε.
nom/S interj voc acc/CD gen/CN

Vosaltres, oh noies, admirareu les vistes del Pireu.

- Tradueix aquestes frases:

- α) Οἱ ἄνθρωποι ἐκ πασῶν τῶν χωρῶν τῆς Ἑλλάδος ἤκουσιν εἰς τὰς Ὀλυμπιάδας.
nom/S prep+gen/CC gen/CN V prep+acc/CC

Els homes acudeixen a les Olimpíades des de totes les regions de l'Hèl·lada.

- β) Ὁ κῆρυξ σὺν τῇ σάλπιγγι τοῦς ἀγῶνας τῶν ποιητῶν ἀγγέλλει.
nom/S prep+dat/CC acc/CD gen/CN V

L'herald anuncia amb la trompeta els certàmens dels poetes.

γ) Τῷ ἀνθρώπῳ σῶμα μὲν θνητόν ἐστίν, ψυχὴ δὲ ἀθάνατος.

dat poss nom/S V nom/S

Per a l'home

és / està / existeix > hi ha, d'una banda, un cos mortal,
d'altra banda, un alma immortal

L'home té un cos mortal, però [té] un ànima immortal.

Construcció de εἶμι + datiu possessiu,

que convé traduir segons aquestes regles:

- El datiu es tradueix com a subjecte.
- El verb es tradueix amb el significat de “tenir”.
- El subjecte es tradueix com a CD.

L'exemple típic, i més fàcil, és el següent:

Βιβλίον τῷ παιδί ἐστι. = *Liber puero est.*

Un llibre per al nen és / està / existeix / hi ha.

> El nen té un llibre.

δ) Οἱ παῖδες Ἀθηναῖοι θαυμάσουσι τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ ἐν τῇ Ἀκροπόλει.

nom/S V acc/CD gen/CN gen/CN prep+dat/CC
genitiu de matèria, referita a ἄγαλμα

Els nens atenesos admiraran l'estàtua d'Atena [feta] de vori i or a l' Acròpolis.

ε) Ὀδυσσεὺς καὶ οἱ ἐταῖροι τελευταῖον ἤζουσιν εἰς τὴν πατρίδα.

nom/S adv/CC V prep+acc/CC

Odisseu i els [seus] companys arribaran finalment a la pàtria.

- ζ) Ἐθουμάζομεν ἐν ταῖς Ἀθηναῖς τὸν Παρθηνῶνα, καλὸν τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς ἱερόν.
 V prep+dat/CC acc/CD acc gen/CN acc/Aposició

Admiràvem a Atenes el Partenó, bell santuari de Pal·las Atena.

En aquesta oració apareix una funció de la qual no s'ha parlat al llibre, l'aposisió. L'aposisió és tot nom que s'uneix a un substantiu amb la finalitat de descriure'l i determinar-lo millor. Per exemple:

Ῥόδος ὁ νῆσος	l'illa de Rodes
Δαρεῖος ὁ βασιλεύς	el rei Darios
Αἱ Ἀθῆναι, μεγάλη πόλις	Atenes, gran ciutat

Fixa't també que hi surten dos noms que no s'han de confondre:

- la deessa Atena Ἀθηνᾶ, -ᾶς, ἡ.
- la ciutat d'Atenes, Ἀθῆναι, -ῶν, αἱ

Aquest últim un *plurale tantum*, és a dir, un nom que *només* (tantum) existeix *en plural* (plurale); d'ací que en català *Atenes* acabi en *-es* i *Atenas* en castellà en acabi en *-as*.

- Tradueix aquests sintagmes preposicionals.

α)	ἀμφὶ τὸ ἄστυ al voltant de la ciutat	ἀμφὶ τῆς ὁδοῦ al voltant del camí	ἀμφὶ ὑμῖν al costat vostre
β)	ἐπὶ τὸν πατέρα cap al pare	ἐπὶ τοῦ ἵππου damunt del cavall	ἐπὶ τῆ γῆ sobre la terra
γ)	παρὰ τὸν πόταμον al costat del riu	παρὰ τοῦ διδάσκαλου de part del professor	παρὰ τῆ θύρα a prop de la porta
δ)	περὶ τὴν πόλιν a la rodalia de la ciutat	περὶ τῆς οἰκίας al voltant de la casa	περὶ τῆ αὐλῆ al pati
ε)	πρὸς Τροίαν cap a Troia / contra Troia	πρὸς τῆς πολεμίας γῆς des de la terra enemiga	πρὸς τοῦτο a més d'això
ζ)	ὑπὸ γῆν sota terra	ὑπὸ ζυγοῦ sota jou	ὑπὸ τῷ ὄρει a peu de muntanya

- Tradueix aquestes frases amb infinitius.

α) Χρή ποιεῖν ὅσα ὁ θεός κελεύει. [ὅσα: *quantas cosas / tot el que*]

V INF acc/CD nom/S V

Subordinada d'infinitiu (concertat) / Subjecte

(que inclou una Oració Subordinada de relatiu sense antecedent)

Cal fer tot el que el déu / la divinitat mana.

β) Σωκράτης συμβουλεύει τῷ Ξενοφῶντι ἵκειν εἰς Δελφοὺς.

nom/S V dat/CI INF prep+acc/CC

Subordinada d'infinitiu concertat / CD

Sòcrates recomana a Xenofont anar a Delfos.

Es tracta d'una construcció d'infinitiu concertat perquè no té subjecte propi en acusatiu.

Funciona com a CD, perquè al verb de la proposició principal (συμβουλεύει) li manca aquest complement.

γ) Οὐδὲ ἥλιον οὐδὲ σελήνην νομίζω θεοὺς εἶναι.

conj acc/S conj acc/S V acc/Atr INF

Subordinada d'infinitiu (no concertat) / CD

Ni el sol ni la lluna considero que siguin déus.

La proposició principal es compon només del verb νομίζω,

que ja porta el subjecte implícit (*jo*) perquè està en primera persona del singular.

Com que es tracta d'un verb transitiu, necessita a més un CD,

que està expressat per una construcció d'infinitiu no concertat

(no concertat perquè l'infinitiu porta un subjecte propi en acusatiu).

δ) Ἔστι ράδιον εἰδέναι τὸν καιρόν.

V N/ATR INF acc/CD

Subordinada d'infinitiu (concertat) / Subjecte

És fàcil conèixer el moment oportú.

Es tracta d'una construcció d'infinitiu concertat perquè no té subjecte propi en acusatiu.

Funciona com a subjecte perquè el verb de la proposició principal al qual complementa és una forma del verb εἰμί (ἐστι).

ε) Ἀξιῶ τοὺς γείτονας μάρτυρας εἶναι τῶν δικῶν.

V acc/S acc/Atr INF gen/CN (de μάρτυρας)

Subordinada d'infinitiu (no concertat) / CD

Considero just que els veïns siguin testimonis de les accions judicials.

La proposició principal es compon només del verb Ἀξιῶ,

que ja porta el subjecte implícit (jo) perquè està en primera persona del singular.

Com que es tracta d'un verb transitiu, necessita a més un CD,

que està expressat per una construcció d'infinitiu no concertat

(no concertat perquè l'infinitiu porta un subjecte propi en acusatiu).

ζ) Οἱ πρυτάνεις ἔθελον ἀποδιδόναι εἰς τὴν Βουλὴν περὶ τούτων πραγμάτων.

nom/S V INF prep+acc/CC prep+gen/CC

Subordinada d'infinitiu (no concertat) / CD

Els prytans volien donar explicacions al Consell sobre aquests temes.

Es tracta d'una construcció d'infinitiu no concertat perquè l'infinitiu porta un subjecte propi en acusatiu.

Funciona com a CD perquè el verb principal al qual complement és transitiu (ἔθελον).

- η) Ἀεὶ καλὸν ἐστὶ τὴν ἀλήθειαν λέγειν.
adv N/ATR V acc/CD INF

Subordinada d'infinitiu (concertat) / Subjecte

Sempre és honrós dir la veritat.

Es tracta d'una construcció d'infinitiu concertat perquè no té subjecte propi en acusatiu.

Funciona com a subjecte perquè el verb de la proposició principal al qual complementa és una forma del verb εἰμί (ἐστὶ).

- θ) Χρὴ τοὺς παῖδας τὴν δικαιοσύνην μαθάνειν.
V acc/S acc/CD INF

Subordinada d'infinitiu (no concertat) / Subjecte

Cal / És convenient que els nens aprenguin la justícia.

La proposició principal es compon només del verb Χρὴ, un verb impersonal.

Els verbs en 3a persona impersonal no són transitius, o dit d'una altra manera, no porten CD, així que la completiva fa sempre la funció de subjecte.

L'infinitiu, d'altra banda, és no concertat perquè l'infinitiu porta un subjecte propi en acusatiu.

- ι) Ὁ Ξέρξης οὐκ ἤθελε τὸν ἀδελφὸν βαίνειν πρὸς τὴν Ἑλλάδα.
nom/S adv V acc/S INF prep+acc/CC

Subordinada d'infinitiu no concertat / CD

Xerxes no volia que el [seu] germà anés contra l'Hèl·lada.

Es tracta d'una construcció d'infinitiu no concertat perquè l'infinitiu porta un subjecte propi en acusatiu.

Funciona com a CD perquè el verb principal al qual complementa és transitiu (ἤθελε).

- Associa les definicions de més avall amb les següents paraules escrivint el número al seu costat, i completa cada definició amb l'enunciat de la paraula grega que correspon als termes subratllats en les definicions.

8	<u>somàtic</u>	14	<u>pseud·ònim</u>	3	<u>carisma</u>	9	<u>hematoma</u>
12	<u>traumatòleg</u>	1	<u>pneumàtic</u>	15	<u>onomatopeia</u>	2	<u>estómac</u>
7	<u>pragmàtic</u>	11	<u>monocrom</u>	16	<u>ped·agog</u>	6	<u>hel·lènic</u>
10	<u>necròpoli</u>	5	<u>Àngel</u>	4	<u>agonia</u>	13	<u>antropologia</u>

		enunciat(s)	
1	aparell dispostat per contenir <u>aire</u> comprimit	πνεῦμα, πνεύματος, τό	
2	<u>boca</u> , obertura	στόμα, στόματος, τό	
3	<u>gràcia</u> , do gratuït	χάρισμα, χαρίσματος, τό	
4	<u>lluita</u> (contra la mort)	ἀγών, ἀγῶνος, ό	
5	<u>nunci</u> , missatger	ἄγγελος, ἀγγέλου, ό	
6	relatiu a l'antiga Grècia, <u>grec</u>	Ἑλληνικός, -ή, -ον	
7	relatiu als <u>fets</u>	πράγμα, πράγματος, τό	
8	relatiu o pertanyent al <u>cos</u>	σῶμα, σώματος, τό	
9	coagulació de la <u>sang</u> en un lloc del cos (-ομα denota coagulació)	αἷμα, αἵματος, τό	
10	<u>ciutat</u> dels <u>morts</u>	πόλις, πόλεως, ή	νεκρός, νεκροῦ, ό
11	d'un <u>sol</u> <u>color</u>	μόνος, -η, -ον	χρῶμα, χόματος, τό
12	especialista que tracta les <u>ferides</u>	τραῦμα, τραύματος	λογος, λόγου, ό
13	<u>estudi</u> de l' <u>home</u>	ἄνθρωπος, ἀνθρώπου	λογος, λόγου, ό
14	<u>nom fals</u>	ὄνομα, ὀνόματος, τό	ψευδής, -ές
15	figura consistent a imitar -o <u>fer-</u> el so d'una cosa en el <u>mot</u> que la representa	ὄνομα, ὀνόματος, τό	ποιέω
16	el que <u>guia</u> o <u>condueix</u> el <u>nen</u> (a l'antiga Grècia, l'esclau que acompanyava els nens a l'escola)	παῖς, παιδός, ό	ἄγωγός, -ον